

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

GÜÇ/TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 15374/11)

KARAR

STRAZBURG

23 Ocak 2018

Kesinleşme Tarihi

23.04.2018

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde öngörülen koşullar çerçevesinde kesinleşmiştir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2019. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Güç/Türkiye davasında,*Başkan,*

Robert Spano,

Hâkimler,

Ledi Bianku,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Valeriu Griţco,

Jon Fridrik Kjølbro,

Stéphanie Mourou-Vikström,

ve Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Hasan Bakırcı'nın katılımıyla

Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

19 Aralık 2017 tarihinde yapılan kapalı müzakerelerin ardından,

Aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Davanın temelinde, Yaşar Güç ("başvuran") adlı bir Türk vatandaşı tarafından, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesine uygun olarak, 21 Aralık 2010 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine Mahkeme'ye yapılmış olan bir başvuru (no. 15374/11) bulunmaktadır.

2. Başvuran, Giresun Barosuna kayıtlı Avukat T. Yanıkoğlu tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuran, devlet memurluğundan çıkarılmasının ve bu hususun idare mahkemeleri tarafından incelendiği sırada benimsenen gerekçenin Sözleşme'nin 6 § 2 maddesi kapsamındaki güvencelere aykırı olduğuna ilişkin şikâyette bulunmuştur.

4. Başvuru, 29 Ağustos 2013 tarihinde Hükümete bildirilmiştir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuran 1960 doğumlu olup; Giresun'da ikamet etmektedir

6. Dava konusu olaylar; taraflarca belirtildiği üzere ve taraflarca ibraz edilen belgelerden anlaşılacağı şekilde aşağıdaki gibi özetlenebilir.

A. Başvuran aleyhindeki ceza yargılamaları

7. Giresun Halk Eğitim Merkezinde çalışan başvuran, 8 Şubat 2006 tarihinde, Halk Eğitim Merkezi ile aynı binada bulunan ilköğretim okulunda 9 yaşında bir öğrenci olan X ile iddialara göre uygunsuz bir vaziyette yakalandıktan sonra çocuğu cinsel yönden istismar ettiği şüphesiyle gözaltına alınmıştır.

8. Espiye Cumhuriyet Savcısı, 8 Mart 2006 tarihinde, Türk Ceza Kanunu'nun 103 § 1 (a), 109 § 3 (f) (5) ve 102 §§ 1 ve (a) maddeleri uyarınca başvurunu cinsel istismar, cinsel saldırı (ırza tasaddi) ve çocuğu kanuna aykırı bir şekilde alıkoyma suçlarıyla itham ederek Espiye Asliye Ceza Mahkemesi'ne bir iddianame sunmuştur.

9. Sonrasında gerçekleşen ceza yargılamaları sırasında, Espiye Asliye Ceza Mahkemesi, olayın tek görgü tanığı olan öğretmen E.U dâhil olmak üzere başvuranın, X'in ebeveynlerinin, olaydan sonra küçük kızla görüşen psikiyatristin, Halk Eğitim Merkezindeki ve civardaki ilköğretim okulunun öğretmenleri ve personelinin ifadelerini almıştır. Aleyhindeki iddiaları reddeden başvuran, söz konusu sabah, iddia edilen mağdurun zaten başka bir öğrenci ile birlikte bulunduğu binadaki sınıflardan birine temizlik yapmak için girdiğini belirtmiştir. Başvuran temizlik yaparken X'in simit istediğini ve ona sarılmaya çalıştığını, söz konusu hareketin sonucunda

denmesini kaybedip X ile birlikte okul sırasının üzerine düştüğünü belirtmiştir. Bu sırada öğretmen E.U. sınıfa girmiştir.

10. Öte yandan, E.U, yargılamayı yürüten mahkeme önünde, söz konusu sınıfın kapısını açtığı anda başvurunu karanlıkta bacaklarını açmış halde bir okul sırasının üzerinde oturduğu, sınıf tahtasına yüzü dönük halde kucağında oturan X'e sarıldığı yönünde ifade vermiştir. Saniyeler içerisinde, başvuran, söz konusu öğretmeni görür görmez X'i panik halinde üzerinden atmıştır. E.U., daha önce başvuranın benzer bir davranışına şahit olmamakla birlikte, söz konusu gün karşılaştığı manzaranın şüphe uyandırdığını belirtmiştir. E.U., ayrıca söz konusu zamanda başka bir öğrencinin de bulunduğunu doğrulamıştır.

11. Aynı ilköğretim okulunda çalışan ve aynı zamanda X'in annesinin amcası olan S.P., mahkeme önünde, başvuranla ilgili şüphe uyandıran herhangi bir davranışa şahit olmamasına karşın, meslektaşı İ.K.'nın başvuranın daha önce çalıştığı okulda bazı öğrencilere karşı uygunsuz davranışta bulunduğunu söylediği konusunda duyular aldığını öne sürmüştür. Ancak, başvuranın eskiden çalıştığı okulda müdür yardımcısı olan İ.K., başvuran hakkında bu tür bir bilgi verdiğini veya bu hususa ilişkin olarak onunla ilgili olumsuz söylentiler veya şikayetler duyduğunu inkar etmiştir.

12. X'in babası, Halk Eğitim Merkezinde çalışan M.Ö.'den ve yönetici olan M.K.'dan aldığı bilgilere göre, başvuranın benzer davranıştan dolayı önceki işinden çıkarıldığını iddia etmiştir. M.Ö. söz konusu iddiayı reddetmiş, ancak M.K., başvuranın herhangi bir uygunsuz davranışına bizzat şahit olmamasına rağmen yukarıda anılan S.P.'nin ona bu bilgiyi verdiğini doğrulamıştır.

13. Başka bir tanık olan B.A., başvuranın olaydan sonra kendisinden özür dilediğini doğrulamıştır. Dava dosyasında bu özrün tam olarak içeriğine dair hiçbir bilgi bulunmamaktadır.

14. Olaydan sonra X. ile görüşen psikiyatrist, X.'in söz konusu günde neler olabileceğini anlayacak ve anlatacak derecede zihinsel kapasitesinin bulunmadığını ve bu nedenle, yargılamayı yürüten mahkemenin X'i sorgulamasının anlamsız ve onun refahı için muhtemelen zararlı olacağını bildirmiştir.

15. Espiye Asliye Ceza Mahkemesi, 18 Aralık 2008 tarihinde, önündeki tüm delillere dayanarak, başvuranın suçlamanın dayanağını oluşturan cinsel eylemleri işlediğini tüm makul şüphenin ötesinde tespit etmenin mümkün olmadığına karar vererek başvuranın beraatına hükmetmiştir. İlgili mahkeme, tek görgü tanığının ifadelerinin, kısmen çelişkili olduğunu ve söz konusu sabah fiilen gerçekleşen olaylara dair şahsi yorumlarını içerdiğini gözlemlemiştir. İlgili mahkeme, E.U.'nun odaya girdiği sırada başvuranın X.'i kenara fırlattığına dair iddiasına rağmen, küçük kızın vücudunda hiçbir yara veya morluk tespit edilmediğini eklemiştir.

16. Beraat kararına karşı temyize gidilmemiştir ve bu karar 13 Ocak 2009 tarihinde kesinleşmiştir.

B. Başvuran aleyhinde yürütülen disiplin işlemleri

17. Espiye Asliye Ceza Mahkemesi önünde derdest olan ceza yargılamalarının paralelinde, taciz iddialarına ilişkin olarak başvuran aleyhinde disiplin soruşturması yapılmıştır.

18. İki müfettiş tarafından disiplin soruşturması yapılmış ve söz konusu müfettişler X.'in babasının, Halk Eğitim Merkezi yöneticisi M.K.'nın, ilköğretim okulunda öğretmen olan B.A.'nın, ilköğretim okulunda müdür olan A.T.'nin ve söz konusu zamanda ceza yargılamaları ile ilgili olarak tutuklu bulunan başvuranın ifadelerini almıştır. Müfettişler ayrıca tek görgü tanığı olan öğretmen E.U.'nun iki ayrı yeminli ifadesini almış ve ilköğretim okulunun rehberlik öğretmeninin reşit olmayan X.'in psikolojik ve fiziksel gelişimine ilişkin raporunu dikkate almıştır.7 Ocak 2003 tarihli söz konusu

rapor küçük kızın fiziksel ve sosyal gelişim özelliklerini sırasıyla zayıf ve çok korkak olarak açıklamıştır. Tıbbi teşhis otizm olarak belirtilmiştir.

19. Disiplin soruşturmasının sonunda, 3 Nisan 2006 tarihinde hazırlanan soruşturma raporu, başvuran aleyhindeki taciz iddialarının sağlam temele dayandığını tespit etmiş ve 657 sayılı Kanun'un 125 § E (g) maddesi uyarınca öngörüldüğü üzere başvuranın davranışının "memurluk sıfatı ile bağdaşmayan yüz kızartıcı ve utanç verici hareket" teşkil ettiği gerekçesiyle devlet memurluğundan çıkarılması tavsiyesinde bulunmuştur. Müfettişler, bu sonuca varırken, aşağıdakileri kaydetmiştir:

"...Görgü tanığı E.U., başvurunu X adlı öğrenciye cinsel tacizde bulunduğundan şüphelenilmesine yol açan bir vaziyette gördüğünü bildirmiştir. E.U., ışıkların kapatılması sonucu karanlık odada başvuranın kucağında küçük kızla birlikte bacaklarını açmış halde kapının yanındaki sırada oturması, öndeki sıranın daha da uzağa itilmesi, başvuranın küçük kızın vücudunu okşaması ve onu belinden sıkıca tutması gibi olaylarla birlikte başvuranın küçük kızını taciz etmeye çalıştığı sonucuna varmasına neden olmuştur. E.U. tanık olduğu eylemlerin olağan bir şefkat gösterisine benzemediğini ve odaya girdiğinde başvuranın küçük kızını panik halinde üzerinden attığını belirtmiştir. Başvuran, ifadesinde, yeri temizlerken küçük kızın kendisine sarılmaya çalıştığını ve söz konusu davranış nedeniyle dengesini kaybettiğini ve küçük kızın kucağına oturduğunu belirtmiştir. Başvuran, E.U. odaya girdiğinde küçük kızını üzerinden atmaya çalışmakta olduğunu eklemiştir. Başvuranın küçük kızını ona sarılmaya çalışması sonucunda ikisinin birden sıranın üstüne düştüğü yönündeki ifadesi, E.U.'nın olaylara ilişkin versiyonunu destekler niteliktedir. Ancak, küçük kızın başvurana sarılmaya çalışması sonucunda dengesini kaybettiği kısım, söz konusu küçük kızın fiziksel özellikleri dikkate alındığında oldukça olağandışı olacaktır. Bununla beraber, bir anne ve eğitimci olarak söz konusu olaylar sonucu büyük ölçüde manevi sıkıntı yaşamış olan E.U.'nun yemin altında verdiği tutarlı ifadeleri, başvuran aleyhindeki iddialarının sağlam bir temele dayandığı izlenimi vermektedir.

[...]

Olay, okulun yanı sıra şehir halkını da şoke etmiş ve üzmüştür ... Bu olayın ciddiyeti, söz konusu öğrencinin zihinsel engelli bir çocuk olması,... kendini ifade edememesi veya savunamaması... gerçeğiyle daha da artmıştır. Bu durum, bir memur için yüz kızartıcı bir şeydir. [Olay] ayrıca, Espiye Cumhuriyet Savcılığı tarafından

başvuranın Şubat 1993 tarihinde doğan ve zihinsel ehliyetsizlikten dolayı kendini savunamayan bir küçüğü cinsel yönden istismar etmekle suçlandığı bir ceza soruşturması açılmasına ve başvuranın gözaltında tutulmasına neden olmuştur.

...başvuranın X'i taciz ettiğini ve sübut bulan bu davranışın, 657 sayılı Kanun'un 125 § E (g) maddesinde öngörülen durumların, yani kamu hizmetiyle bağdaşmayan yüz kızartıcı ve utanç verici hareket kapsamına girdiğini düşünüyoruz.

20. Başvuran, 25 Mayıs 2006 tarihinde, Milli Eğitim Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu'na ("Yüksek Disiplin Kurulu) yazılı savunmasını ibraz etmiştir. Başvuran, ilk olarak, aynı iddialara dayanan aleyhindeki ceza yargılamaları karara bağlanıncaya kadar soruşturmanın ertelenmesini talep etmiştir. Ayrıca, tüm suçlamaları reddeden başvuran, E.U.'nun ifadelerine tamamen subjektif olduğu ve gerçekleri çarpıttığı gerekçesiyle itiraz etmiş ve özellikle E.U.'nun da kabul ettiği üzere, tüm olayın saniyeler içinde gerçekleştiği ve bunun gerçekçi bir şekilde, E.U.'nun yetkililere anlatmış olduğu ayrıntılı gözlemlerde bulunmasına izin vermediğini göz önünde bulundurmıştır. Başvuran, dersler başlamadan hemen önce sınıfta başka bir öğrencinin yanında iddia olunan eylemi işlemiş olmasının mantıklı olmadığını eklemiştir.

21. Yüksek Disiplin Kurulu, 5 Temmuz 2006 tarihinde, başvuranla ilgili aşağıdaki kararı vermiştir:

"Dosyanın...ve [başvurandan] usule uygun bir şekilde alınan savunma ifadesinin incelenmesi üzerine, aşağıdaki karar verilmiştir:

Dosyadaki bilgi ve belgelere dayanarak, başvurana isnat edilen eylemin [X'in taciz edilmesi] doğruluğu kesin olarak tespit edilmiştir... Bu nedenle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125 § E (g) maddesi uyarınca başvuranın devlet memurluğundan çıkarılması önerisinin kabul edilmesine oybirliğiyle karar verilmiştir..."

22. Başvuran, 30 Ekim 2006 tarihinde, Ordu İdare Mahkemesi nezdinde Yüksek Disiplin Kurulunun kararına itiraz etmiştir. Başvuran, cezai bir eylem olan bir küçüğe cinsel tacizde bulunulması eylemini işlediğine dair tespiti dayanarak, aynı iddia ile ilgili ceza yargılamaları halen devam

ederken devlet memurluğundan çıkarılmasının, masumiyet karinesi hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

23. Ordu İdare Mahkemesi, 3 Temmuz 2007 tarihinde, başvuranın itirazını aşağıdaki gerekçelerle reddetmiştir.

“Dava, temizlik görevlisi olan başvuranın, ilköğretim okulunda [X’i] taciz ettiği iddialarına dayanarak devlet memurluğundan çıkarılması ile ilgilidir.

657 sayılı Kanun’un 125 E-g maddesi, devlet memurluğu ile bağdaşmayan yüz kızartıcı ve utanç verici davranışın devlet memurluğundan çıkarılmayı gerektirdiğini öngörmektedir.

Aynı Kanun’un 131. maddesi, ayrıca, bir devlet memuru aleyhinde ceza yargılamalarının başlatılmasının, aynı olaylardan kaynaklanan disiplin yargılamalarını ertelemeyeceğini ve ceza yargılamalarındaki beraat veya mahkûmiyetin, disiplin yaptırımlarının uygulanmasını önlemeyeceğini öngörmektedir.

[...]

Tek görgü tanığının bakış açısından olayların, başvuranın üzerine atılı eylemi işlediğini varsaymak için kesin dayanak olarak ele alınamadığının iddia edilmesine karşın, dava dosyasındaki delillere dayanarak ve başvuranın sınıfta bulunduğu pozisyon ve ayrıca sınıfın kapısının ve ışığın kapalı olması ve sabahın erken saatleri olmasından ve yağmur yağmasından[...] dolayı sınıfın karanlık olması dikkate alındığında, ceza yargılamaları sırasında komşu ilköğretim okulu müdürü A.T.’nin başvuranın olaydan sonra kendisinden özür dilediği ve başvuranın önceden çalıştığı diğer okullarda benzer uygunsuz davranışlarda bulunduğu dair söylentiler duymuş olduğu yönündeki ifadesi de göz önüne alındığında, başvuranın iddiasının güvenilir olmadığı tespit edilmiştir.

24. Ordu İdare Mahkemesi kararında atıfta bulunulan A.T.’nin bu ifadesi, Espiye Asliye Ceza Mahkemesi kararında yer almamaktadır.

25. Başvuran, 28 Temmuz 2007 tarihinde, dayanaksız suçlamalara istinat ettiğini düşündüğü Ordu İdare Mahkemesinin kararına karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur. Başvuran, ilk olarak, ceza ve disiplin soruşturmalarının dayanağını oluşturan eylemin tek ve aynı olduğu durumlarda, bulguları en iyi ihtimalle farazi olacak olan disiplin organlarının işlemleri yerine ceza yargılamalarının olaylara ilişkin koşulları açıklığa kavuşturmada ve doğru bir sonuca ulaşmada daha iyi bir konumda

olacağını iddia etmiştir. Başvuran, idare mahkemesinin, olay sırasında sınıfta başka bir öğrencinin bulunmasını ve aynı zamanda açık pencereden gelen cereyandan dolayı kapının kapalı olduğuna dair açıklamasını göz ardı ettiğini belirtmiştir. İdare mahkemesi, benzer bir şekilde, başvuranın sicil dosyasını ve önceki görevinde uygunsuz davrandığına ilişkin iddialardan bahsedilmemesini göz ardı etmiştir. Bu durum, eğer başvuran gerçekten önceki görevinden uygunsuz davranışından dolayı çıkarılmış olsaydı, anlaşılması zor bir durum olacaktı. Başvuran, ayrıca, bu bağlamda, bu tür uygunsuz davranış iddialarını inkâr ederek, daha önce çalıştığı okulun müdür yardımcısı İ.K.'nın ifadelerine atıfta bulunmuştur.

26. Danıştay, 17 Kasım 2009 tarihinde, asliye mahkemesinin gerekçesini uygun bularak ve bu arada Espiye Asliye Ceza Mahkemesi tarafından verilen beraat kararından bahsetmeyerek başvuranın temyizini reddetmiştir.

27. Danıştay, 7 Temmuz 2010 tarihinde, başvuranın karar düzeltme talebini reddetmiştir.

C. Yargılamaların yenilenmesi talebi

28. Başvuran, 27 Mayıs 2013 tarihinde, yani Mahkeme'ye şikâyetle bulunduktan sonra, Milli Eğitim Bakanlığı aleyhine dava açmış ve devlet memurluğundan çıkarılmasına ilişkin yargılamaların yenilenmesini talep etmiştir. Başvuran, kendisini cinsel istismar, cinsel saldırı ve bir küçüğü kanuna aykırı bir şekilde alıkoyma suçlamalarından beraat ettiren Espiye Asliye Ceza Mahkemesinin 18 Aralık 2008 tarihli nihai kararına istinat etmiştir ve Ordu İdare Mahkemesi önünde, ceza yargılamalarının henüz kesinleşmediği suçları işlediğine dair iddialara dayanarak devlet memurluğundan çıkarılmasından dolayı söz konusu işlemler sırasında masumiyet karinesi hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Ordu İdare Mahkemesi, 24 Ekim 2013 tarihinde, yargılamaların yenilenmesi için başvuran tarafından öne sürülen iddiaların bu olağandışı hukuk yoluna

yönelik cevaz verilebilir gerekçelerin kapsamlı listesine girmediğine karar vererek davayı reddetmiştir.

29. Hükümet, 14 Mart 2014 tarihindeki görüşlerinde, Mahkeme’yi, temyiz yargılamalarının Danıştay önünde devam ettiği konusunda bilgilendirmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

30. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 125 § E (g) maddesinin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“E. ...Devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:...

...

(g) Memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunmak,

...”

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 6 § 2 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

31. Başvuran, devlet memurluğundan çıkarılmasının ve bunu inceleyen idare mahkemeleri tarafından kullanılan gerekçenin, Sözleşme’nin 6 § 2 maddesi kapsamındaki güvencelerle bağdaşmadığını iddia etmiştir. İlgili madde aşağıdaki gibidir:

Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılır.

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

32. Sözleşme’nin 6 § 2 maddesi “suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılma” hakkını güvence altına almaktadır Mahkeme,

içtihadında, masumiyet karinesiyle sağlanan güvencenin iki yönünün varlığını kabul etmiştir: ceza davasının yürütülmesi ile ilgili usuli yön, ve mahkûmiyet dışında bir sonuçla sona eren ceza yargılamalarıyla bağlantılı müteakip yargılamalar bağlamında başvuranın sabit bulunan masumiyetine saygı gösterilmesini sağlamayı amaçlayan ikinci yön (bk., genel olarak, *Allen/Birleşik Krallık* [BD], no. 25424/09, §§ 93-94, AİHM 2013). İlk yönü kapsamında, masumiyet karinesi ilkesi, kamu görevlilerinin bir davalının suçluluğu hakkında vaktinden önce beyanlarda bulunmasını yasaklamaktadır ve ceza yargılamasının adilliğini sağlamak üzere usuli bir güvence görevi görmektedir. Ancak, bu yön, cezai konularda usuli bir güvenceyle sınırlı değildir: kapsamı daha geniştir ve hiçbir Devlet temsilcisinin bir kişinin suçunun mahkeme tarafından sabit oluncaya kadar suçlu olduğunu belirtmemesini gerekli kılmaktadır (*Konstas/Yunanistan*, no. 53466/07, § 32, 24 Mayıs 2011). Bu bakımdan, masumiyet karinesi, sadece ceza davası bağlamında değil, aynı zamanda ceza yargılamalarıyla eş zamanlı olarak yürütülen ayrı hukuk, disiplin yargılamaları veya diğer yargılamalar bağlamında da ihlal edilebilir (bk., *Kemal Coşkun/Türkiye*, no. 45028/07, § 41, 28 Mart 2017). Sözleşme'nin 6 § 2 maddesi uyarınca ilk yönün kapsamı, bir kişinin cezai bir suçla itham edildiği tarihten ceza yargılamalarının kesinleşmesine kadarki dönemi kapsamasına rağmen, ceza yargılamalarının mahkumiyet dışında bir sonuçla sona erdiği durumda, masumiyet karinesi güvencesinin ikinci yönü devreye girmekte ve bir kişinin cezai bir suç karşısında masumiyetinin, daha sonraki yargılamalarda sorgulanmamasını gerektirmektedir (bk., yukarıda anılan *Allen*, § 94).

33. Somut davada, Mahkeme, başvuranın şikâyetinin, devlet memurluğundan çıkarılmasıyla ve masumiyet karinesi hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkin itirazının, başvuranın memuriyetten çıkarılmasını inceleyen idare mahkemeleri tarafından ele alınış şekliyle ilgili olduğunu kaydetmektedir. Mahkeme, bu nedenle, ilk önce, 6 § 2 maddesinin ilgili yönleri kapsamında uygulanabilirliğini belirlemek amacıyla, dava konusu

ifadenin ne zaman verildiğini değerlendirecektir. Mahkeme, bu bağlamda, başvuranın bir küçükle uygunsuz vaziyette görüldüğüne dair iddiaların ardından disiplin ve ceza yargılamalarının eş zamanlı olarak açıldığını gözlemlemektedir. Başvuranın davranışının yüz kızartıcı davranış teşkil ettiği gerekçesiyle devlet memurluğundan çıkarılmasına ilişkin disiplin kararı, 5 Temmuz 2006 tarihinde, yani aynı olaylara dayanan ve bir küçüğe yönelik cinsel istismar, cinsel saldırı ve küçüğü kanuna aykırı bir şekilde alıkoyma suçlamalarına ilişkin olan ceza yargılamalarının devam ettiği zamanda verilmiştir. Disiplin kararının gerekçesi Ordu İdare Mahkemesinin 3 Temmuz 2007 tarihli kararında onaylanmıştır. Söz konusu mahkeme, başvuranın küçüğe tacizde bulunma davranışının, devlet memurluğuyla bağdaşmayan utanç verici bir muamele anlamına geldiğine karar vermiştir. Dava konusu ifadelerin başvuranın beraatından önce verildiği ve başvuranın ceza yargılamaları kesinleşmeden önce suçlu olduğunun varsayıldığına ilişkin şikâyetini dikkate alan Mahkeme, incelemesini Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin birinci yönüyle sınırlandıracak ve bu kapsamda, ceza yargılamalarında nihai karar verilmeden önce disiplin yargılamalarında kabul edilen gerekçenin başvuranın masumiyet karinesi hakkını ihlal edip etmediğini değerlendirecektir (bk., yukarıda anılan *Kemal Coşkun*, § 44). Sonuç olarak, 6 § 2 maddesi, söz konusu disiplin işlemleri bağlamında uygulanabilir ve dolayısıyla, başvuru, Sözleşme hükümleriyle konu bakımından (*ratione materiae*) bağdaşmaktadır.

34. Mahkeme, bu şikâyetin, Sözleşme'nin 35 § 3 (a) maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını kaydetmektedir. Mahkeme ayrıca, şikâyetin kabul edilemez olduğuna ilişkin başka bir gerekçe de bulunmadığı kanısındadır. Dolayısıyla, bu şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

B. Esas hakkında

35. Başvuran iddialarını sürdürmüştür.

36. Hükümet, somut başvuruda, disiplin organları tarafından ayrı bir soruşturma yürütüldüğünü iddia etmiştir. Disiplin organları, başvurunu, tanığı ve ilgili tarafları dinlemiş ve önlerindeki delillerin, 125. madde kapsamında öngörüldüğü üzere başvuranın davranışının kamu hizmetinde beklenen davranışla bağdaşmadığı sonucuna varmaları için yeterli olduğunu değerlendirmişlerdir. Hükümet, disiplin işlemlerinde uygulanabilir delil standardının ve ispat külfetinin, ceza yargılamalarında uygulanabilir olanlardan farklı olduğuna dikkat çekmiştir.

37. Hükümet, ayrıca, disiplin organlarının başvuranın davranışına ilişkin olarak ceza hukuku yönünden hiçbir sonuca varmadıklarını iddia etmiştir.

38. Mahkeme, Sözleşme'nin 6 § 2. maddesinin, öncelikle, sanığın ceza yargılamaları bağlamında kamu makamları tarafından nasıl ele alınacağını güvence altına aldığını yinelemektedir. Cezai bir suçla itham edilen bir kişiye ilişkin yargı kararının veya bir kamu görevlisinin ifadesinin başvuranın kanun uyarınca suçlu olduğu sübut bulmadan önce suçlu olduğu görüşünü iletmediği durumlarda masumiyet karinesi ihlal edilmektedir. Bir şahsın salt suç işlediğinden şüphelenildiğine dair bir beyan ve nihai bir mahkumiyet kararının yokluğunda bir şahsın söz konusu suçu işlediğine dair açık bir bildiri arasında temel bir ayırım yapılmalıdır (bk., diğerleri arasında, *Matijašević/Sırbistan*, no. 23037/04, § 48, AİHM 2006-X; *Garycki/Polonya*, no. 14348/02, § 71, 6 Şubat 2007; ve *Wojciechowski/Polonya*, no. 5422/04, § 54, 9 Aralık 2008). Bir şahsın söz konusu suçu işlediğine dair açık bildiri masumiyet karinesini ihlal ederken, bir şahsın salt suç işlediğinden şüphelenildiğine dair bir ifadenin, Mahkeme tarafından incelenen çeşitli durumlarda itiraz edilemez nitelikte olduğu değerlendirilmiştir (bk., diğerlerinin arasında, *El Kaada/Almanya*, no. 2130/10, § 54, 12 Kasım 2015). Bu bağlamda, Mahkeme, bir şahıs yargılanmadan ve belirli bir cezai suçtan dolayı suçlu bulunmadan önce kamu görevlilerinin ifadelerinde tercih ettiği kelimelerin önemine vurgu

yapmıştır. Bu hususta, kullanılan dil hayati öneme sahip iken, Mahkeme ayrıca bir kamu görevlisinin ifadesinin masumiyet karinesi ilkesini ihlal edip etmediği meselesinin, söz konusu ifadenin verildiği belirli koşullar bağlamında belirlenmesi gerektiğine dikkat çekmiştir (bk., *Daktaras/Litvanya*, no. 42095/98, §§ 41-42, AİHM 2000-X; yukarıda anılan *Konstas*, § 33; yukarıda anılan *Allen*, §§ 125 ve 126; ve yukarıda anılan *El Kaada*, § 55).

39. Mevcut davaya benzeyen önceki davalarda, Mahkeme, 6 § 2 maddesi hükümlerinin amacının veya etkisinin, disiplin yetkisine haiz olan mercilerin, bir devlet memurunun uygunsuz davranışının usule uygun olarak tespit edildiği durumlarda ceza yargılamalarında itham edildiği eylemlerden dolayı yaptırım uygulamayı önlemek olmadığına karar vermiştir (bk., yukarıda anılan *Allen*, § 124 ve burada anılan davalar). Bu bakımdan, Mahkeme, Sözleşme'nin bir eylemin hem ceza hem de disiplin yargılamalarına neden olmasını ya da iki yargılama dizisinin paralel olarak sürdürülmesini engellemediğini yinelemektedir. Mahkeme, bu itibarla, cezai sorumluluktan aklanmanın bile daha az sıkı bir ispat külfetine dayanarak aynı olaylardan ortaya çıkan hukuki veya diğer sorumluluk türlerinin oluşmasını engellemediğini yinelemektedir (bk., örneğin, *Ringvold/Norveç*, no. 34964/97, § 38, AİHM 2003-II; *Jakumas/Litvanya*, no. 6924/02, § 57, 18 Temmuz 2006; *Çelik (Bozkurt)/Türkiye*, no. 34388/05, § 30, 12 Nisan 2011; ve *Vella/Malta*, no. 69122/10, § 56, 11 Şubat 2014). Bununla birlikte, nihai bir cezai hükmün yokluğunda, bir disiplin kararının disiplin yargılamalarında başvuran aleyhinde iddia edilen uygunsuz davranıştan dolayı başvurana cezai sorumluluk isnat eden bir ifade içermesi durumunda, bu durum Sözleşme'nin 6 § 2 maddesi kapsamında olan bir konuyu ortaya atacaktır (bk., yukarıda anılan *Kemal Coşkun*, § 53 ve burada anılan davalar).

40. Somut davada Mahkeme'den, disiplin ve idari mercilerin gerekçeleri veya kendi kararlarında kullandıkları dilleri aracılığıyla,

başvuranın bir ceza mahkemesi tarafından suçlu bulunmamasına rağmen masumiyetinden şüphe edilmesine izin verip vermediklerini belirlemesi istenmektedir.

41. Mahkeme, ilk olarak, başvuranın görevden alınmasının yasal dayanağının, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/ E (g) maddesi uyarınca ayrı bir disiplin suçu olan ve bu bakımdan hiçbir cezai çağrışım gerektirmeyen “resmi görevlerin itibarı ile bağdaşmayan utanç verici veya uygunsuz davranış” olduğunu kaydetmektedir. Mahkeme, bununla birlikte, disiplin mercilerinin söz konusu suça neden olan olgusal dayanağın “bir küçüğün tacizi” olarak nitelendirdiğini kaydetmektedir. Daha sonraki disiplin soruşturması, taciz iddialarının başvuranın davranışını “utanç verici” olarak nitelendirmek için yeterince sağlam bir temeli olup olmadığını belirlemek için açılmıştır. Soruşturma, çeşitli ilgili tarafların ifadelerini alarak olayları bağımsız bir şekilde tespit eden ve rehberlik öğretmenin küçüğün psikolojik ve sosyal gelişim aşamasına ilişkin raporunu dikkate alan iki müfettiş tarafından yürütülmüştür. Disiplin raporunda müfettişlerin başvuran aleyhinde derdest olan ceza yargılamalarından erken çıkarım yaptığını gösteren hiçbir bulgu yer almamaktadır. Bu bakımdan, Mahkeme, disiplin mercilerinin dava konusu olaylara ilişkin ayrı bir inceleme yürüttüğü sonucuna varmaktadır. Müfettişler, soruşturmalarının sonunda ve daha az sıkı olan ispat külfetine dayanarak, başvuranın küçüğü taciz ettiğine dair güçlü bir izlenimleri olduğu sonucuna varmışlardır. Mahkeme, bu bağlamda, disiplin kararının, ceza yargılamalarındaki suç sınıflandırmasının aksine, tacizi kendi başına cinsel olarak tanımlamadığını ve bu itibarla, başvuranın cezai bir suçtan dolayı suçlu olduğunu beyan etmediğini kaydetmektedir. Söz konusu eylemi, gerekçelerinde, “cinsel istismar” veya “ırza tasaddi” olarak değil, “taciz” terimiyle ifade etmişlerdir. Mahkeme'nin kanaatine göre, “taciz” teriminin kullanılması kendi başına bir sorun teşkil etmemektedir, zira söz konusu terim sadece ceza hukuku eylemleriyle bağlantılı olarak değil, aynı

zamanda bir kişinin vücut bütünlüğü dâhil olmak üzere özel alanının, rızai olmayan fiziksel veya sözlü temas ile ihlal edildiği bağlamlarda da kullanılmaktadır. Mevcut disiplin işlemleri bağlamında değerlendirildiğinde, kelime seçimi, disiplin mercilerinin başvuranın küçükle fiziki temasının taciz anlamına geldiği kanaatine vardıklarını işaret etmektedir. Ancak disiplin mercileri ceza hukuku anlamında bunun ayrıca cinsel taciz olarak sınıflandırıp sınıflandırılmayacağı hakkında yorum yapmamışlardır. Ayrıca, toplumda şoka ve kaygıya yol açan olayın, başvuran aleyhinde şüphe durumu oluşturduğunu ve bu durumun, Mahkeme'nin kanaatine göre, disiplin mercilerinin, halkın eğitim sistemine olan güvenini sürdürme ve küçüklere karşı şüpheli eylemlerde bulunmaya müsamaha gösterilmesini engelleme ihtiyacını dikkate aldıkları anlamına geldiğini kaydetmişlerdir. Bu arka plana karşı, Mahkeme, disiplin soruşturmasının, başvuranın paralel ceza yargılamaları bağlamında masum sayılma hakkını ihlal edecek şekilde hukuki yargı yetkisinin sınırlarını aştığı kanaatinde değildir.

42. Ordu İdare Mahkemesinin 3 Temmuz 2007 tarihli kararının gerekçesi ve bunun Sözleşme'nin 6 § 2 maddesiyle bağdaşmayan bir dil içerip içermediği konusunda, Mahkeme, ilk olarak, idare mahkemesinin soruşturma raporunu ve sonucunu özetleyerek işe başladığını kaydetmektedir. İlgili mahkeme, daha sonra, başvuranın olayın tek görgü tanığının verdiği ifadenin iddianın doğruluğunu kesin olarak kanıtlayamadığı yönündeki argümanını reddetmiştir. İlgili mahkeme, dava konusu olaylara ilişkin değerlendirmesinde, başvuranın X ile iddia edilen pozisyonda bulunduğu zaman ışıkların ve kapının kapalı olması gibi belirli faktörleri dikkate almıştır. Ancak, disiplin soruşturması raporunun aksine, ilgili mahkeme, civarda bulunan okulun müdürü tarafından verildiği iddia edilen ve başvuranın daha önce çalıştığı diğer okullarda uygunsuz davranışlar içerisinde bulunduğuna ilişkin söylentiler duyduğu yönündeki ifadeye atıfta bulunarak ceza yargılamaları hakkında yorumda bulunmuştur.

Ceza yargılamaları bağlamında verildiği iddia edilen söz konusu ifadeye yapılan atfin disiplin yargılamaları bağlamında hukuki dayanağının olmadığı ihtimaline karşın, Mahkeme, bir parça talihsiz dil kullanımına bile davanın koşulları ve yerel mahkemeler önündeki görevin niteliği dikkate alındığında müsamaha gösterilebileceğine karar vermiştir (bk., yukarıda anılan *Allen*, § 126, ve yukarıda anılan *Vella*, §§ 57 ve 61). Bununla beraber, Mahkeme, bir hukuk mahkemesinin ceza yargılamaları sırasında verilen bir ifadeye ve gösterilen bir delile istinat etmesinin, hukuk mahkemesinin davalının cezai sorumluluğu hakkında yorumda bulunmadığı veya buradan uygunsuz sonuçlar çıkarmadığı sürece, kendi başına, Sözleşme'nin 6 § 2 maddesiyle bağdaşmaz nitelikte olmadığı kanaatindedir. İdare mahkemesinin somut davada komşu okulun müdürünün verdiği ifadeye atıfta bulunması konusunda ise Mahkeme, kendi başına değerlendirildiğinde, söz konusu atfin, ilgili mahkemenin başvuranın iddia olunan önceki davranışı yüzünden onu çocuk tacizinden suçlu olarak değerlendirdiği şeklinde yorumlanabileceğini gözlemlemektedir. Ancak, idare mahkemesinin disiplin davası dosyasında mevcut olan delillere daha önce atıfta bulunmasını ve başvuranın ispat yükümlülüğünü yerine getirmediğinden dolayı açıklamalarını güvenilir bulmadığına dair daha sonra vardığı sonucunu dikkate alan Mahkeme, söz konusu ifadenin, tek başına, başvurana ceza gerektiren bir suç isnat edildiği anlamına gelmediği kanaatindedir. Aynı şekilde, idare mahkemesi, başvuranın ceza yargılamalarındaki suçlamalardan dolayı suçlu bulunmasının gerekip gerekmediği konusunda yorum yapmamıştır (bk., bu davaya uygulanabildiği ölçüde (*mutatis mutandis*), yukarıda anılan *Vella*, § 61).

43. Yukarıdaki değerlendirmeler, Mahkeme'nin, disiplin ve idari yargılamalarında kullanılan dilin, birinci yönü kapsamında Sözleşme'nin 6 § 2 maddesi gereklilikleriyle bağdaştığı sonucuna varması için yeterlidir.

Dolayısıyla, Sözleşme'nin 6 § 2 maddesi ihlal edilmemiştir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin ihlal edilmediğine *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce olarak tanzim edilmiş olup; Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesi uyarınca 23 Ocak 2018 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Robert Spano
Başkan